

*До спеціалізованої вченої ради Д 17.127.07
у Класичному приватному університеті*

*Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б*

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

Ступи Віктора Федосійовича

**«Службова недбалість: кримінально-правова та кримінологічна
характеристика»,**

**поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-
виконавче право**

Вимагання та отримання неправомірної вигоди, незаконне збагачення, шахрайство, службова недбалість та підробка документів — найбільш поширені злочини у сфері службової діяльності, що входять до числа корупційних. Щодо службової недбалості, цей злочин, є найбільш масовим серед посадовців і полягає він у тому, що службова особа не виконує або неналежно виконує свої службові обов'язки через несумлінне ставлення до них, що завдає суттєвої шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб.

Подана дисертація Ступи Віктора Федосійовича «**Службова недбалість: кримінально-правова та кримінологічна характеристика**» є нагальною та актуальною у період реформування держави, соціально-економічної та політичної кризи.

Вивчення поданих Ступою Віктором Федосійовичем матеріалів дисертації та автореферату дає підстави стверджувати, що ним було проведено

правовий аналіз обраної теми, сформульовано висновки та пропозиції, що виносяться на захист.

Актуальність теми дослідження. Протидія злочинності у сфері службової діяльності залежить від загальнонаціональної стратегії держави щодо викорінення корупційної злочинності. Від часу здобуття незалежності в Україні видано багато нормативно-правових актів, спрямованих на протидію корупції, проте суттєвих досягнень у вигляді зменшення проявів корупційної злочинності поки що не спостерігається. Широкі стратегічні зміни прийнято та впроваджено в правову доктрину України у 2014 році, коли антикорупційне законодавство зазнало певного реформування. Так, у той період було вперше сформульовано необхідність корупційного моніторингу всередині держави, аргументовано потребу превентивної антикорупційної діяльності та визначено вектор на рішуче переслідування корупційних злочинів.

Обрана тема дослідження присвячена вельми актуальній темі для українського суспільства та світової спільноти, в якому питання запобігання службовій злочинності як витоку корупції, були та залишаються одним із пріоритетних векторів розвитку соціально-економічної та правової політики будь-якої країни.

Зрозуміло, що дієвий механізм реагування на прояви корупції можливо виробити лише за умови системного підходу до запобігання злочинності подібного роду.

У національній кримінологічній доктрині містяться доволі прогресивні висновки щодо дієвої боротьби із корупційною злочинністю, зокрема, про те, що протидія корупційним проявам має базуватися на взаємопов'язаних профілактичних, правоохоронних і репресивних заходах.

Актуальність цього дослідження полягає в тому, що сьгоднішні масштаби й динаміка розвитку корупції в Україні створюють реальну загрозу національній безпеці, й поступово корупція стає глобальною проблемою

держави, а отже, потрібно якнайшвидше знайти дієвий механізм реагування на ситуацію, що склалася, та шляхи протидії цьому руйнівному явищу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Автор, при проведенні наукового дослідження задля пошуку найбільш результативних шляхів протидії злочинності у службовій сфері використовував наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, як: П. П. Андрушко, Ю. В. Баулін, А. М. Бабенко, В. І. Борисов, Б. В. Волженкін, Н. О. Гуторова, Ю. В. Гродецький, О. О. Дудоров, О. О. Житний, К. П. Задоя, А. К. Квіцинія, В. Ф. Кириченко, В. М. Киричко, О. В. Кришевич, М. Д. Лисов, С. Я. Лихова, Р. Л. Максимович, О. К. Марін, П. С. Матишевський, І. Є. Мезенцева, М. І. Мельник, Д. Г. Михайленко, В. О. Навроцький, І. В. Однолько, В. І. Осадчий, А. В. Савченко, О. Б. Сахаров, О. Я. Светлов, Т. І. Слуцька, В. В. Сташис, А. А. Стрижевська, В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, П. Л. Фріс, М. І. Хавронюк, В. Г. Хашев, Н. С. Юзікова. Серед сучасних українських монографічних досліджень варто відзначити роботу Т. Є. Дунаєвої «Кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання службовій недбалості» (2012 р.), С. В. Рак «Кримінальна відповідальність за службову недбалість» (2019р.).

Розробка теоретичної бази дозволила не тільки покращити стан сучасного наукового дослідження предмету, а й запропонувати якісно нове бачення вирішення наукових проблем, що існують.

Дисертант приділяє значну увагу кримінологічній характеристиці службової недбалості, що має за мету окреслити вже існуючі шляхи протидії службовій злочинності в Україні та на основі проведеного дослідження запропонувати нові механізми реагування.

Дисертація є першим в Україні комплексним монографічним дослідженням проблемних питань кримінально-правової та кримінологічної характеристик службової недбалості, у якому запобігання злочинам у сфері службової діяльності розглянуто крізь призму аналізу конструкції норми службової недбалості, її правозастосування та чинників, що детермінують це

діяння.

Проте, на сторінці 2 автореферату В.Ф. Ступа опосередковано згадує про захищену в 2012 році роботу Т.Є. Дунаєвої, а в дисертації на сторінках 174 підтримує вченого про доречність створення автоматизованої бази даних про причини та умови службової недбалості, поширені та найбільш небезпечні види організованої злочинної діяльності та корупції, розробити порядок та методики міжвідомчого використання цих інформаційних систем для вдосконалення аналітично-прогнозної, управлінської, профілактичної, експертної діяльності.

На сторінці 193 дисертант розділяє точку зору Т.Є. Дунаєвої у тому, що особливу роль у розвитку системи громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади повинні відігравати політичні партії та об'єднання громадян, засоби масової інформації, представницькі органи влади та окремі громадяни.

У свою чергу, посилення в авторефераті на захищену в 2019 році кандидатську дисертацію „Кримінальна відповідальність за службову недбалість” С.В. Рак відсутні, але у самій дисертації „червоною ниткою” проведено аналіз праці вченої щодо проблеми кримінально-правової характеристики службової недбалості. Так, на сторінці 50 дисертації В.Ф. Ступа приєднується до позиції С.В. Рак щодо визначення кола суспільних відносин, що становлять родовий та безпосередній об'єкт складу службової недбалості із пропозицією додатковим факультативним об'єктом визначати авторитет держави у випадках, коли злочин вчинено службовими особами публічного права, а зокрема представниками влади та органів місцевого самоврядування.

Так на сторінці 85 дисертації підтримана позиції С.В. Рак, яка на підставі аналізу судової практики авторитет держави розглядає як складову об'єкта, якщо злочин було вчинено представниками влади та місцевого самоврядування, а на сторінці 83 – посилення на пропозицію С.В. Рак визначати основний безпосередній об'єкт службової недбалості як комплекс

взаємопов'язаних суспільних відносин, які забезпечують виконання службовою особою своїх обов'язків відповідно до приписів нормативно-правових актів, до основних завдань службової діяльності та професійної діяльності.

Тому доцільним вбачаю для дисертанта В.Ф. Ступи резюмувати монографічні праці Т.Є. Дунаєвої та С.В. Рак, визначити що ними було досліджено та що залишилося за межами розгляду кримінально-правової та кримінологічної характеристики службової недбалості.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Позитивно оцінюючи актуальність дослідження В.Ф. Ступи, слід зазначити, що тема дисертації узгоджена з положеннями переліку Основних наукових напрямів та найважливіших фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук Національних академій наук України на 2014–2018 рр., ухваленого Радою президентів академій наук України від 11.07.2014 (п. 3.4.2.6), та відповідно до плану науково-дослідних робіт юридичного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара «Теоретичні та прикладні проблеми адміністративного, фінансового, інформаційного, кримінально-правового, кримінально-виконавчого, кримінологічного забезпечення захисту прав і свобод людини і громадянина» (державний реєстраційний номер 0116U002254 ЮФ-41-16).

Мета і завдання дослідження автором сформульовані вірно, визначають достатній обсяг та зміст дисертації, його напрями, результати. Так, серед поставлених цілей дослідження особливий науковий інтерес викликають наступні: дослідити генезу кримінального законодавства щодо відповідальності за службову недбалість; визначити та охарактеризувати методологію дослідження й проаналізувати стан наукової розробленості проблематики службової недбалості в кримінально-правовому та кримінологічному аспектах; розкрити підходи до визначення меж кримінальної відповідальності та заходів запобігання службовій недбалості

для виявлення позитивного зарубіжного досвіду, вартого запозичення в законодавство та правозастосовну практику України; охарактеризувати об'єктивні та суб'єктивні ознаки службової недбалості; виявити сутність та ознаки службової недбалості як різновиду злочинності у сфері службової діяльності в контексті сучасних трансформаційних процесів у державі; розкрити ознаки особистості, яка вчиняє службову недбалість, та визначити системні закономірності між дисфункціональністю управлінських структур і невиконанням або неналежним виконанням службовими особами своїх службових обов'язків; визначити найбільш поширені кореляційні зв'язки, що детермінують службову недбалість; проаналізувати наявні та на підставі критичного аналізу запропонувати нові адекватні й ефективні загальносоціальні, спеціально-кримінологічні та індивідуальні заходи запобігання службовій недбалості; підготувати пропозиції щодо вдосконалення кримінально-правової норми, яка передбачає відповідальність за службову недбалість.

Вважаю, що поставлені завдання дисертант В.Ф. Ступа загалом вирішив, продемонструвавши при цьому належні знання предмета і навички до самостійного наукового аналізу проблеми.

Чітко визначені **об'єкт та предмет дослідження** дають змогу перспективи реалізації поставлених в межах дисертації завдань та впровадження положень наукової новизни у практиці, про що є відповідні акти впровадження у практичну діяльність прокуратури Дніпропетровської області від 26.11.2019); у наукову діяльність Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара (далі – ДНУ) від 09.01.2020); у навчальний процес при викладанні навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Кримінологія», «Проблеми кваліфікації злочинів»; підготовці підручників і навчальних посібників (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження у навчальний процес ДНУ від 15.01.2020).

Дисертаційне дослідження ґрунтується на складній **методологічній базі**, що складається з комплексу загальнонаукових і спеціально-наукових методів:

діалектичний, історико-правовий, порівняльно-правовий, формально-юридичний, функціональний, системно-структурний, статистичний, контент-аналіз соціологічні, а саме опитування (анкетування) працівників правоохоронних органів та аналіз документів.

Репрезентативною виглядає **емпірична база дослідження**, яку становлять узагальнені результати вивчення 184 вироків за ст. 367 КК України, що містяться в Єдиному державному реєстрі судових рішень України за період 2010–2019 рр.; офіційні дані Генеральної прокуратури України про кількість облікованих кримінальних правопорушень, направлених до суду з обвинувальним актом за період 2013–2019 рр.; результати анкетування 362 респондентів з різних регіонів України (Вінницької, Дніпропетровської, Запорізької, Львівської, Рівненської, Харківської, Херсонської та Чернігівської областей), з яких 225 співробітників органів внутрішніх справ, 81 співробітник прокуратури, 26 суддів, а також 40 працівників органів місцевого самоврядування.

Розглядаючи **наукову новизну** дисертації В.Ф. Ступи, варто акцентувати увагу на поставленій та вирішеній науковій задачі розроблення заходів протидії службовій недбалості.

Низка теоретичних положень, висновків і рекомендацій дисертанта мають наукову новизну і практичну значимість, цілком достатні для роботи рівня кандидатської дисертації, а основний зміст роботи в межах змісту автореферату повною мірою відображає зміст положень дисертації та розкриває наукову новизну відповідно до встановлених вимог, є новими або містять значну частку новизни.

До положень дисертації, що мають елементи новизни належать, зокрема, такі результати дослідження як: обґрунтування доцільності диференціації кримінальної відповідальності за службову недбалість за наслідками у вигляді загибелі людей шляхом доповнення новою частиною (ч. 3) ст. 367 КК з відповідною кваліфікуючою ознакою «призвело до загибелі людей»; диференціація криміногенних чинників, що детермінують службову недбалість

залежно від характеру (організаційного, правового, соціально-психологічного) і рівня впливу (макрорівень, мікрорівень та на рівні особистості); виокремлення віктимологічних заходів запобігання службовій недбалості (зокрема, положення законодавства, яке регламентує діяльність службових осіб, з'ясування громадської думки щодо якості надання управлінських послуг та ефективності роботи тих чи інших державних структур, проведення громадської експертизи діяльності органів влади й управління тощо), які знизять рівень латентності злочинів та сприятимуть відбору більш адекватних та ефективних заходів запобігання службовій недбалості.

Варто відзначити, що В.Ф. Ступа зміг визначити й положення наукової новизни, запропонувавши удосконалити тлумачення категорій «*службова недбалість*», «*службова особа*», «*неналежне виконання*»; інституціональний підхід до аналізу службової злочинності та заходів запобігання їй крізь призму функціонування сфери службової діяльності, яка формує умови та мотивацію до професійної служби й дисфункціональності, що детермінує службову недбалість; а також запропоновано удосконалити кримінологічний «портрет» особи, яка вчиняє службову недбалість.

На сторінці 133 дисертації у висновках до Розділу 2 узагальнено, що „службова недбалість може бути виражена як в активній формі – дії (неналежне виконання – 36% проаналізованих вироків), так і пасивній – бездіяльності (невиконання своїх службових обов'язків – 64% проаналізованих вироків)”. Проте, в додатках та по тексту дисертації відсутні узагальнення проаналізованих судових рішень щодо вчинення службової недбалості.

Слід визначити такими, що заслуговують на увагу й положення наукової новизни, що набули подальшого розвитку, до яких дисертантом віднесені: методологічні підходи та правила проведення компаративного (порівняльно-правового) аналізу кримінального законодавства інших країн; положення щодо необхідності визнання суб'єктом службової недбалості фізичних осіб-підприємців, якщо вони здійснюють господарську діяльність з використанням

найманих працівників та наділені організаційно-розпорядчими або адміністративно-господарськими функціями; а також позиція щодо визначення латентності службової недбалості та поділу її на два рівні: статистичний та фактичний.

Загалом, запропоновані положення наукової новизни, які впливають зі змісту дисертації та автореферату, повною мірою розкривають зміст обраної дисертантом актуальної та практично значущої теми дослідження.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих автором працях. Основні висновки та положення дисертації відображені у 9 наукових працях, з них: 5 – статті у виданнях, включених МОН України до переліку фахових видань з юридичних наук, 1 – стаття в зарубіжному виданні (Словацька Республіка), 4 – матеріали конференцій.

Результати дисертації **пройшли відповідну апробацію.**

Основні положення дисертації, її висновки та пропозиції доповідалися на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» (м. Дніпро, 2016 р.); «Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності» (м. Хмельницький, 2018 р.); «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» (м. Дніпро, 2019 р.); «Пріоритетні напрямки розвитку та реформування правоохоронних органів України» (м. Херсон, 2019 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дослідження викладено в 9 наукових працях, з них: 5 – статті у виданнях, включених МОН України до переліку фахових видань з юридичних наук, 1 – стаття в зарубіжному виданні (Словацька Республіка), 4 – матеріали конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (260 найменувань) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 248 сторінок.

Наукова і практична значимість отриманих результатів дисертації полягає у тому, що Віктор Федосійович Ступа комплексно підійшов на міждисциплінарному рівні до вирішення проблем, що повинні розглядатись в межах кримінально-правової та кримінологічної наук. Так, на основі методології та методів досліджень проведено аналіз історичних витоків та сучасного стану, тенденцій і закономірностей службової злочинності загалом, та службової недбалості зокрема, що стало предметом наукового пошуку в межах означеної дисертації.

Автором дисертації запропоновано внести низку пропозиції до чинного законодавства України у сфері службової недбалості та сформульовано рекомендації, спрямовані на їх запобігання.

Сформульовані дисертантом базисні положення наукової праці, висновки та рекомендації, у тому числі й ті, що віднесені ним до наукової новизни, мають відповідний рівень обґрунтованості. Це стало можливим завдяки використанню широкого кола наукової вітчизняної та зарубіжної літератури, результатів емпіричних досліджень (стор. 18 дисертації та стор. 3-4 автореферату).

Рецензована дисертація та її автореферат мають науковий апарат, матеріал викладений чітко, доступно і юридично грамотно. Позиції, які відстоює автор, ґрунтуються на наявних досягненнях кримінологічної та кримінально-правової доктрини України, положеннях суміжних дисциплін. Запропоновані автором наукового дослідження висновки та пропозиції, підтверджуються фактами, критичним аналізом нормативних приписів законодавства, і висловленими в юридичній літературі позиціями вчених юристів з даного питання.

Крім того, не варто оминати увагою й зарубіжний досвід, який дисертант використовує у підрозділах 1.3, 2.1, 3.4 на основі порівняльно-правового методу дослідження для зіставлення окремих положень кримінального законодавства зарубіжних країн з положеннями КК України.

У підрозділі 3.1 „Службова недбалість як злочинне явище” на сторінках 137-149 дисертації В.Ф. Ступа загалом розкриває не зміст службової недбалості як злочинного явища, а більше зосереджує увагу на кримінологічній характеристиці з означенням кількісних та якісних показників. Тому першочергово при затвердженні плану дисертації, доцільно було б визначити даний підрозділ як кримінологічна характеристика (кількісні та якісні показники службової недбалості).

Аналізуючи показники службової злочинності загалом, автор вказує, що службова недбалість складає тільки 10 % від усіх злочинів у зазначеній сфері, що не відображає загалом цілісної картини криміногенної ситуації (стор. 138). Тому слід було б характеризувати як вид злочинності із високим рівнем латентності, що є важливим кримінологічним показником будь-якого виду злочинності, а не обмежуватися впевненим твердженням, „...що службова недбалість належить до високолатентних злочинів, бо ...одна з головних закономірностей латентної злочинності – її самодетермінація, а латентна злочинність є показником неспроможності держави в плані контролю злочинності” (стор. 140 дисертації).

Про це автор опосередковано робить посилання на працю С.К. Іліє щодо основних кримінологічних особливостей службової злочинності: 1) високий рівень суспільної небезпеки; 2) широка поширеність; 3) значне розмаїття виявів; 4) високий рівень латентності; 5) здатність детермінувати інші види злочинності; 6) специфічні ознаки і властивості особи службової злочинця (стор. 146 дисертації).

На сторінках 141-143 наукової праці В.Ф. Ступа проводить аналіз щодо кількості виявлених осіб, які допустили службову недбалість, але не зареєстрованих в офіційній статистиці та надає висновок про необхідність застосування методу визначення латентності в службовій недбалості. Для статистичного рівня латентності основним методом дослідження пропонує вивчення статистичних карток на засуджених осіб і узагальнення їх результатів; для визначення фактичного рівня латентності використовувати

метод опитування, анкетування засуджених за службову недбалість чи покараних в дисциплінарному порядку, які можуть надати відомості про причини і умови допущення порушень в своїй роботі.

Запропонованою структурою роботи означено підрозділ 3.4, присвячений вивченню заходів запобігання службовій недбалості та сконструйовано напрями запобігання вчиненню службової недбалості: загально-соціальний, спеціально-кримінологічний, індивідуальний та віктимологічний (стор. 178-186 дисертації).

Проте, дисертант означає, що з урахуванням специфіки службової недбалості як кримінального правопорушення, не можливо здійснити на нього запобіжний віктимологічний вплив (стор. 179 дисертації), хоча на сторінці 190 вказаної праці пропонує віктимологічну профілактику і криміналістичну визначати як сукупність заходів, спрямованих на виявлення елементів службової недбалості та створення відповідних перешкод щодо її здійснення. Після чого на сторінці 198 вказує про важливе значення для підвищення ефективності віктимологічної профілактики роз'яснення законодавства, яке регламентує діяльність службових осіб, з'ясування громадської думки щодо якості надання управлінських послуг та ефективності роботи тих чи інших державних структур, проведення громадської експертизи діяльності органів влади й управління. Ефективність запобігання службовій недбалості може бути досягнуто лише за умови системного підходу до цієї вкрай важливої проблеми.

В авторефераті дисертації до положень наукової новизни пропонує вперше виокремити віктимологічні заходи запобігання службовій недбалості (зокрема, положення законодавства, яке регламентує діяльність службових осіб, з'ясування громадської думки щодо якості надання управлінських послуг та ефективності роботи тих чи інших державних структур, проведення громадської експертизи діяльності органів влади й управління тощо), які знизять рівень латентності злочинів та сприятимуть відбору більш адекватних та ефективних заходів запобігання службовій недбалості (стор. 4).

Ознайомлення зі змістом дисертації та авторефератом спонукало до висновків, що загалом робота **відображає зміст основних положень дисертації.**

Оформлення дисертації. Дисертація В.Ф. Ступи оформлена згідно з нормативними вимогами і стандартами, які передбачені для такого виду досліджень. Робота написана державною мовою з дотриманням наукового стилю, що оптимально поєднує складові представленого дослідження. Положення, висновки та пропозиції, що містяться в науковій праці, характеризуються завершеністю, аргументованістю та послідовністю.

Однак, як будь-яка по-справжньому творча праця, дослідження В.Ф. Ступи не позбавлене **дискусійних положень.** Тому загальна позитивна оцінка дисертації не виключає деяких зауважень і побажань, які носять рекомендаційний характер і можуть бути використані автором у подальших наукових дослідженнях та визначені під час прилюдного захисту.

1. На сторінці 3 автореферату дисертант серед завдань визначає „розкрити ознаки особистості, яка вчиняє службову недбалість, та визначити системні закономірності між дисфункціональністю управлінських структур і невиконанням або неналежним виконанням особами своїх службових обов’язків. В положеннях наукової новизни (стор. 5 автореферату) пропонує удосконалити інституціональний підхід до аналізу службової злочинності та заходів запобігання їй крізь призму функціонування сфери службової діяльності, яка формує умови та мотивацію до професійної служби й дисфункціональності, що детермінує службову недбалість. Проте зі змісту дисертації не випливає будь-якого наукового аналізу чи практичного узагальнення означеного положення наукової новизни відповідно до поставленої задачі. Тому дисертанту слід аргументувати на підставі чого зроблено такий висновок.

2. Викликає зауваження невідповідність поставленої задачі розкрити ознаки особистості, яка вчиняє службову недбалість (стор. 3 автореферату)

положенню наукової новизни щодо удосконалення кримінологічного „портрета” особи, яка вчиняє службову недбалість (стор. 5 автореферату). Потребує уточнення, чи надає дисертант в межах кримінологічної характеристики службової недбалості розмежування означених понять „особа злочинця”, „особистість злочинця”, чи ототожнює їх?

3. В авторефераті на сторінці 5 в науковій новизні В.Ф. Ступа пропонує визначати суб’єктом службової недбалості фізичних осіб підприємців, якщо вони здійснюють господарську діяльність з використанням найманих працівників та наділені організаційно-розпорядчими або адміністративно-господарськими функціями. Однак на сторінці 123 дисертації, автор посилається на суперечливість судової практики щодо притягнення фізичних осіб-підприємців до кримінальної відповідальності за службову недбалість та робить висновок, виходячи з положень ч. 3 ст. 18 КК України, що теоретично фізична особа-підприємець може визнаватися службовою, коли законом на неї покладаються організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські функції.

Далі по тексту вказує на використання більш універсального та всеохоплюючого поняття «суб’єкти господарювання», яке включає в себе юридичних осіб публічного права, юридичних осіб приватного права та фізичних осіб-підприємців, проте в науковій новизні таких пропозицій не надає.

4. На сторінці 6 автореферату в основному змісті роботи у підрозділі 1.1 „Генеza кримінального законодавства України щодо відповідальності за службову недбалість” автором серед історичних правових джерел, в яких згадується службова недбалість, не зазначено Двінську статутну грамоту Василя I (1397 р.) та Білозерську статутну грамоту (1488 р.), які проаналізовані на сторінках 24-25 дисертації.

5. На сторінці 187 дисертації, розкриваючи зміст підрозділу 3.4 „Заходи запобігання вчиненню службової недбалості”, автор надає характеристику та визначає завдання суб’єктів спеціально-кримінологічного

запобігання службовій недбалості. До таких відносить правоохоронні органи, надаючи перевагу діяльності ОВС, Службі безпеці України, Державній фіскальній службі та іншим органам досудового слідства і прокуратури, посилаючись на навчальний посібник В.В. Голіни „Попередження злочинності правоохоронними органами” в редакції 1991 року. Тому потребує уточнення питання, які саме правоохоронні органи відповідно до чинної статті 216 КПК України щодо підслідності кримінальних проваджень, уповноважені виявляти та розслідувати вчинення службової недбалості.

6. Запропоновані автором додатки не повною мірою розкривають зміст емпіричного матеріалу, зазначений в авторефераті (стор. 3-4) та у дисертації (стор. 17), а тільки представлені типовою анкетною для проведення анкетування слідчих Національної поліції України, прокурорів, суддів та працівників органів місцевого самоврядування стосовно практики застосування ст. 367 КК України (Додаток В на стор. 238-241) та узагальненням результатів анкетування (Додаток Г на стор. 242-243 дисертації).

Тому під час прилюдного захисту дисертанту слід представити аналіз статистичних даних щодо злочинів за ст. 367 КК України упродовж обраного для дослідження періоду, а також результати вивчення матеріалів судової практики та аргументувати на підставі чого він робить такі висновки.

Однак, перелічені дискусійні позиції складають підґрунтя для подальших досліджень та продовження роботи з удосконалення наукової думки, підтверджують творчий характер праці, яка добре підготовлена і належним чином оформлена. Зауваження і побажання стосуються дискусійних питань, не впливають на високий науковий рівень дисертації, не піддають сумніву основні наукові результати, отримані здобувачем. Слід констатувати, що дисертант довів свою здатність самостійно здійснювати дослідження в галузі кримінального права та кримінології, і аналіз дисертації дозволяє стверджувати, що визначені в роботі дослідницькі завдання

кримінально-правових та кримінологічних аспектів протидії службовій недбалості в системі злочинів у сфері службової діяльності були виконані.

Загальний висновок по дисертації. Дисертація Ступи Віктора Федосійовича «Службова недбалість: кримінально-правова та кримінологічна характеристика» за своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, рівнем наукової та практичної значущості отриманих результатів, за кількістю та обсягом публікацій, а також за оформленням дисертації та автореферату, відповідає вимогам, що встановлені у пп. 9, 10, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р..

Автор дисертації – **Ступа Віктор Федосійович** на підставі публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право.

Офіційний опонент –
кандидат юридичних наук, доцент,
викладач відділу підготовки прокурорів
з підтримання публічного обвинувачення в суді
інституту спеціальної підготовки
Національної академії прокуратури України

I.V. Однолько

Підпис Однолько

Начальник відділу
документального забезпечення

« 17 » Вересня 20 10 року

